

gyermekirodalmi lap
2023. szeptember

NAPSUGÁR

ITT VAN AZ ŐSZ!

Hogyan lehet, hogy a nyár mindig ilyen hamar elszáll? Fura dolog, hogy az idő gyorsabban telik akkor, amikor az ember jól érzi magát, és nehézkesen vánszorog olyankor, amikor bosszankodunk. Javaslom, hogy örüljünk az ősznek, nehogy lelassuljon az idő!

A Napsugár oldalain nyári emlékeinket morzsolgatjuk vidáman, hogy újra látsuk egymást. Méhes György nyomdokain lépegetve gyerekkorról, családról, kalandos utazásokról költünk új s új meséket. Kószabószával Finnországba látogatunk.

Ha tavaly templomokban jártunk, idén Erdély várait keressük fel. Beszélünk a métáról, a barokk korról és Karda Zenkővel karöltve Grimm-mesékből képregényt gyártunk. Kezdtétek vidáman az iskolaévet mókás-vicces, komoly-tudós, mesélő-mélázó barátokkal, a Napsugárral!

László Noémi
főszerkesztő

CÍMLAP: DARVAY TÜNDE

NAPSUGÁR, gyermekirodalmi lap. LXVII. évfolyam 741. szám. Kiadja a NAPSUGÁR Kft.

Főszerkesztő: László Noémi • Képszerkesztő: Bak Sára • Szerkesztő: Berki Tímea

Lapterv: Division Boutique Agency • DBA (www.teamdba.co)

Megrendelhető: 400462 Cluj, Bld. C. Brâncuși nr. 202 ap. 101 • 0264418001

naps.sziv@napsugar.ro • www.napsugar.ro • www.facebook.com/napsugar.szivarvany

A lapok árát a következő bankszámlákra várjuk: RO45RNCB0106026602080001 BCR CLUJ,

RO70BTRL01301202P90961XX BT CLUJ, SC NAPSUGÁR-EDITURA SRL, CUI: 210622.

Készült a kolozsvári TipoOffset Kft. nyomdájában, nyomdai előkészítés: Komáromy László.

ISSN 1221-7751

TÁMOGATÓINK:

ÁRA 9 LEJ

HAJÓÉPÍTŐK

Anyáron megcsinálom! – kiáltott Áriel, és ezzel, úgy érezte, elkezdte a hajómodell-készítést. Igaz, a vakációnak csak az első napja volt.

Készültek a tervrajzok, sok vitorlával, mindenféle árbóccokkal. A hajó rajzát megkoronázta a zászló. Áriel legalább egy órán át tervezte, és örült az eredménynek.

Átment Gabihoz, megnézni, hogy halad, mert megegyeztek, hogy versenyeznek, ki készül el hamarabb, és a nyertes kólát kap.

Gabi egy darab fából bárkát vájt ki, így már csak pár dolog volt hátra. Napok alatt elkészül a hajója. Igaz, nem vitorlás lesz, hanem valamilyen Noé bárkája-szerűség.

Megbeszélték, hogy majd amikor a tengerre mennek, kipróbálják a két hajót.

Áriel hazament, és másnap újból nekilátott a hajóépítésnek. Félredobta a tervrajzokat, és elkészítette a zászlót. Majdnem egy napja ráment, de nem gond, borús, esős idő volt, ilyenkor még biciklizni sem lehet rendszeren.

A zászló gyönyörű lett: fekete, közepén halálfejjel. A kalózzászló-készítés időigényes, komoly feladat volt. Jól sikerült, Áriel csak a szemkötőt felejtette le a koponyáról. Így is jó lesz, gondolta. Vitte Gabihoz, hogy megmutassa neki. Gabi a bárka fedélzetére már rakárszerű építményt is készített. Épp barnára festeni készült az egész. Zászlóra nem is gondolt, minek azt.

– A legfontosabb – bökött Gabi az ujjával a bárka fara felé – a hajó kormányja.

– Értem – mondta Áriel, aztán összehajtogatta a kalóz-zászlót, és hazament.

Másnap és a következő napon sem volt sok kedve a hajóbarkácsoláshoz. Készíthetne autómódellet, amelyik hangosan dudál, mint az igazi autók, vagy repülőgépmódellet, ami tényleg repül, gondolta.

Eltelt pár nap és csomagolni kellett, mert Áriel családja nyaralni ment. Kiderült, hogy Gabiék másik tengerpartra mennek. Egyikük az Adriára, a másik ide, a Fekete-tengerre indult. Így legalább lesz idő elkészülni a hajóval, nem kell máris kipróbálni, gondolta Áriel.

A tengeren olyan hamar eltelt az a pár nap, hogy Áriel jóformán meg sem tudta nézni az igazi hajókat. Igaz, egyik napon az egész család motorcsónakba szállt, és kipróbálta, milyen a vízben utazni.

Otthon még készült egy ideig, hogy neki fogjon a hajónak. De hirtelen kiderült, hogy már csak pár nap a vakáció. Sietni kell.

Milyen hamar elszáll a vakáció! Áriel gondolt egy nagyot, vett egy hajó alakú, vadonatúj vágódeszkát. Ezt kinevezte hajótestnek. A hajótesthez rudat ragasztott, ez volt az árbóc. Erre másik rudat erősített, arra fehér vászondarabot feszített, amelyiken lila csík is volt. Készen állt a vitorlášhajó. Már csak a kalózzászlót kellett az árbócra feltenni. Munka után szaladt Gabihoz, hogy kipróbálják a módellet.

De mindketten elfelejtettek valamit.

– Ennek a hajónak nincs kormányja! – kiáltott Gabi, aztán a vágódeszkára erősítette a tartalék kormányt, amit bárkájához készített. Így már igazi kalózhajónak nézett ki, hiába volt valójában csak tutaj.

– Nem tettél zászlót a hajódra! – kiáltott Áriel, azzal a kis zászlót, amit a tengerről hozott haza emlékbe, felerősítette a bárka fedélzetén ülő építményre.

Vizet engedtek a fürdőkádba, a szélére meg az aljára tették a tengerről hozott kavicsokat, herkentyűket, sokszínű kagylókat és óriási csigaházakat. Gabi még a kapitányi sapkáját is elővette, azt, amelyiket a nyaralás ideje alatt hordott. A kólát közösen itták meg.

Bár ez volt a vakáció utolsó napja, és egyikük bárkát, másikat pedig tutajt készített, mégiscsak sikerült kipróbálni a két saját építésű hajót.

NAGYÁLMOS ILDIKÓ

SZORGOS SZEPTEMBER

Elment a nyár, és vele együtt
a golya, fecske messze szállt,
nyomában öreg Szeptember
szemügyre veszi a vén határt.

Borzolja már, rázza a fákat,
levelet söpör a kósza szél,
potyog a dió, s már új búzából
sül a pityókás kenyér.

Ha jókedvre ébred, bár erőtlenül,
de visszasüt olykor az őszi nap,
rákacsint a sárguló rétre,
szétterít rajta egy sugarat.

CSEH KATALIN

ŐSZI SÉTA

Sétálunk az őszben
egynéhányan,
a nyár tovaröppen,
napvilág van.

Az őszben sétálunk
ketten-hárman,
gyér avarban járunk,
holdvilág van.

Napvilágban
a nyár tovaröppen,
jó néhányan
kószálunk az őszben.

Holdvilágban
dús avarban járunk,
s már több százan
az őszben bóklászunk.

TÓTH ÁGNES

ALMA-DAL

Almafáról szól e dal ma,
arról, hogy egy apró alma
aláhullott tegnap reggel,
arcán pirosodó kedvvel.
Arra vár a lehullt alma,
akadjon rá kicsi Dalma,
s szóljon róluk ez a dal ma.

Mindenben van
valami jó:
zöld burokban
finom dió,

lomha őszben
gazdag szüret,
iskolában
a megszűnet.

De a nyárban
még több jó van:
színes halak
tisztá tóban,

vakáció,
strand és csúszda,
égnék kékje,
hegynek csúcsa,

tenger fodra,
kavics, kagyló,
folyó felett
ringó palló,

kalandok a
túoldalán,
élményekből
egész halom,

tábortűz meg
naplemente,
színek, hangok,
az est csendje

és még annyi
titkos csoda...
Az őszben nincs
semmi nyoma!

KISS LEHEL

EGYED NAPJA

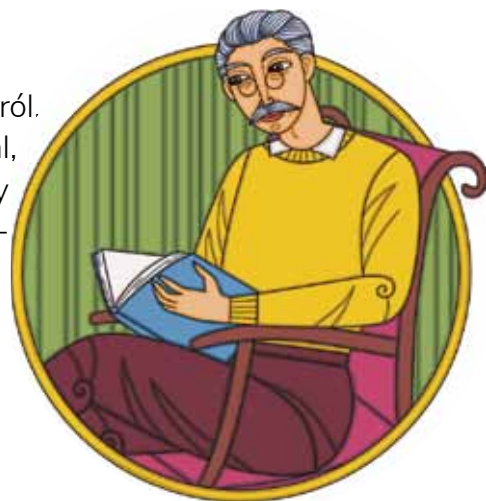
A csürhét mától nem hajtják
ki a legelőre,
s a süldőket kukoricán
hízlalják az ólban.
Az öreg csősz kunyhót épít,
bár még egyelőre
savanyú a szőlő, de már
ősz jön – s ez így jól van.

A szellő is alig moccan,
akárcsak az idő.
Mindenütt csend és nyugalom,
messze még a hideg.
Feszített íjával titkon
egy szép szarvasünő
szügyére céloz a Nap.
Szegényt, jaj, ki menti meg?

◆
◆
◆ **MESÉK A ZÖLD FOTELBŐL.** Hallottatok Öcsiről, Krisztinkáról, Vilikéről vagy Vilmos atyáról? Találkoztatok-e Szikra Ferkóval, Győzelmes Gábrriellel? Róluk egy zöld fotelben ülve mesélt nagy kedvvel Méhes György író. Szerzőinket arra kértük, az ő szellemében írjanak új történeteket mindannyiunk örömére!

SZÓCS MARGIT

ELHAJÍTOTT KŐ

A falóra ütései felkavarták a megalvadni kész éjszakai csendet. Zsombi szerette a csengő-bongó hangot, mert Nagyapára emlékeztette, aki vasárnap délutánoként konyhaszékre állva húzta fel az óraszerkezetet.

Nagyapa Zsombira hagyta az órát, de Sámson, Zsombi bátyja zokon vette, hogy öccse örökölte a „falirémet”. Zsombi szerint Nagyapa azért döntött így, mert valahányszor náluk nyaraltak, Sámson nem bírta elaludni a harangszónak is beillő óraütésektől. Addig zsörtölődött, míg Nagyanya megelégette, és megállította az órát.

Zsombi azzal nyugtatta Sámson, hogy nem lehet oka panaszra, mert övé lett az örökség izgalmasabb fele: a hajdani Kincskereső Társaság irattára. Ám Zsombi próbálkozása csak olaj volt a tűzre. Sámson kijelentette, hogy az egész egy halom hülyeség, szemétkben a helye. S hogy nyomatékot adjon szavának, bedobta az iratokkal telt bőröndöt a kukába.

Zsombi kivette a bőröndöt a szemétkből, és az ágya alatt őrizte. Azóta éjszakákba menően tanulmányozta a megsárgult, dohos lapokat. Most is ott görnyedt fölöttük. Nem vette észre, hogy bátyja benyitott a szobába.

– Gratulálok az olvasmányaidhoz! – szölt Sámson epésen. Nincs az a szamárság, ami ne találna gazdára. Doktorálni is fogsz belőle?

Zsombi, bár egy kódolt mondat utolsó szavának megfejtésén törte a fejét, uralkodott magán. Megszokta, hogy szálla bátyja szemében. Sámson folyton irigykedett rá: a jó jegyeiért, a humoráért, a lányoknál elért sikereiért. Azzal vádolta szüleit, hogy kivételeznek öccsével: ő kapja mindenből a legjobbat, a legtöbbet. Pedig anyjuk, hogy ne érje vád, mérleggel kimérve osztotta el köztük a finomabb falatokat.

– Tudod mit? Legyen a tied a falóra – mondta bátyjának. – De csak akkor, ha vigyázol rá.

– Juhú! – ujjongott Sámson. – Eladom, és veszek az árából egy elektromos rollert!

– Azt már nem! Az óra nagyapa emlékét őrzí. De ha rátalálok az elrejtett kincsre, megveszem neked a rollert – ígérte Zsombi, és ab-

ban a pillanatban beugrott neki az utolsó szó megfajtése is.

– Hurrá! Hurrá! – örvendezett az asztalt körülugrálva.

– Mi ütött beléd? Elment a nem létező eszed? – szurkálódott Sámson.

– Megfejtettem a rejtjelezett térképet és a titkosírással írt mondatot! Ha jók a számításaim, itt van a kincs a hegyoldalban, egy kiugró szikla tövében. Kora reggel érte megyek – mondta Zsombi. – A mondat pedig így hangzik: DRÁGAKŐ KERESI A FOGLALATÁT.

– Ezt a röhejes mondatot nevezed te megfajtásnak?! – képedt el Sámson.

– Nekem is fura, de hátha értelmet nyer a maga idején – mondta Zsombi.

Alig hajnalodott, amikor Zsombi elindult a hegyre. Meglepetten látta, hogy a máskor délig alvó bátyja is vele tart. Szótlanul haladtak egymás mellett. A hegy derekához érve Zsombi elővette a térképet. Könnyen ment minden, nem kellett sokáig keresgélni. A kiugró szikla tövében, a kőzúzalék alatt lapult a madártojás méretű, sziporkázó drágakő.

– Add ide! Az én örökségem! – ugrott oda Sámson, és kitépte öccse kezéből a kincset.

– De én fejtettem meg a titkát, osztozzunk rajta – ajánlotta Zsombi.

– Kuss! Legyen elég a falióra! – sziszegte Sámson, és kitárta tenyerét, hogy jobban szemügyre vegye szerzeményét.

De a drágakő helyett egy közönséges kaviacsot tartott a kezében.

– Csalója! Hol az igazi?! – ordította, és mérgeiben az öccséhez vágta a követ.

A kő fejen találta Zsombit, és mintha csak foglalatra lelt volna, beékelődött a homloka közepébe. Mindentlátó csodaszemként ragyogott a felkelő nap fényében. Zsombi nem érzett fájdalmat. Sohasem tapasztalt nyugalom és béke töltötte el. Elindult hazafelé.

Sámson azonban nem bírt elmozdulni a kiálló szikla mellől. Maga sem tudja, mennyi időt töltött a hegyen. Figyelte a köveket, ahogy sorra levedlik álarcukat.

VASS JÓZSEF rajzai

SPORTRA NYÍLÓ ABLAKOK

Amikor kisebb voltam, ötvenszer is lebuktam az asztal lapja alá, s nagyokat kacagtunk Anyával, ha megtalált.

Mióta edzésekre járok, az ötvenszer elvégzett mozdulat precíz, és mutatja, ha jól támaszt a láb.

Nem is tudom, pontosan mióta, de érzem azt, hogy otthonos a pálya és a testem, egy kulcslyuk volt először csak, amin belestem, s most már ajtók nyílnak maguktól, ha erre járok.

Ha ötvenedszer ismétlem a karkörzést, pár centit olyankor mindig szálllok.

A versenyekre készülés,
akár egy körhintán a szédülés,
beszippant mindig, és vonz, kifáraszt.
Ha behunyom a szemem, bent már zajlik is a verseny, és
a tavaszi fény mindent eláraszt.

Versenyekhez van egy titkos módszerem,
ahogy a cipőfűzőt lassan megkötöm.
Nem nagy ügy, mégis jót tesz velem,
a nyugalom ilyenkor rám köszön.

Néha nem megy minden jól,
a csapat nem lesz dobogós,
vagy simán elrontok csak valamit.
Néha éjjel arról álmodom,
hogy minden másképp alakult,
s bajnok vagyok jövő tavaszig.

Ma reggel egy kicsit jobb voltam, mint tegnap.
Az edzőm azt mondja, hogy ez a küzdelem.
Az izomlázra újabb izomláz a jó válasz.
Ha elkezdted, folytasd: irány a végtelen!

Ha behunyom a szemem, újra ott vagyok,
a győzelem betölti lábam, karom, szívem.
Ilyenkor egy kicsit én is elhiszem:
az égre nyílnak a testben az ablakok,
s egy kék labda a föld, csak most pihen.

SZUCHER ÁGNES rajza

RICSAJVÁRI KIRUCCANÁS

Csöndék Csöndvásárhelyen laknak. Csönd Csaba, az apa, Csönd Csilla, az anya, és a gyerekek: Csönd Csenge meg Csönd Csongor. Általában csöndben vannak, ha viszont megszólalnak, suttogva beszélnek. Soha nem veszekednek, minden nézeteltérést békésen, nyugodt hangnemben oldanak meg.

Történt egyszer, hogy a gyermekek titokban átmerészkedtek a szomszéd nagyvárosba, Ricsajvárra. A kíváncsiság meg a kalandvágy vezérelte őket. Szerették volna tudni, Csöndvásárhelyen kívül milyen az élet.

Vidáman vándoroltak az utcákon. Először föl sem tűnt, hogy nem a megszokott helyeken járnak, aztán ahogy a város főterére értek, éktelen láрма ütötte meg a fülüket. Az emberek kiabáltak, ordítoztak, hatalmas volt a hangzavar. Csenge és Csongor megszeppenten próbált menekülni, amikor valaki megszólította őket:

– Ti olyan furcsán viselkedtek, biztosan nem vagytok idevalósiak.

– A szomszéd városkából, Csöndvásárhelyről jöttünk – mondták a testvérek.

– Ricsaj Ricsi vagyok – mutatkozott be a felűnően magas, sportos alkatú, rokonszenves fiatalember. – Gyertek velem, elviszlek benneteket néhány érdekes helyre.

Elindultak. Első útjuk a híres-nevezetes szökőkúthoz vezetett. Gyönyörű szép, de rettentően zajos volt. A csöndvásárhelyieket zavarta, így arra kérték Ricsit, menjenek tovább. Ellátogattak a Robajmúzeumba. Mindenféle hang keringett a levegőben: csobogás, dobogás, kopogás, kattogás, pattogás, berregés, sercegés, zizegés, csörtetés, csörömpölés, dörömbölés, burrogás, durrogás, surrogás,

sustorgás, morajlás, robogás, zakatolás, zúgás, sistergés, recsegés, süvítés, süvöltés, mennydörgés, és még sorolhatnám.

A csöndgyerekeket elbűvölte a sokféle hang, elégedetten hagyták el a múzeumot. A közeli parkban megpihentek. Itt csodák csodájára csend volt, de nem sokáig, mert egy csapat ujjongó lurkó érkezett. Mind egyszerre beszéltek, olyan hangosan, hogy Csöndvásárhelyig elhallatszott.

Ricsi és újdonsült barátai nemsokára beültek a közkedvelt cukrászdába: a Zsivajasba. Zene szólt, a sütemények pedig éppen hangpróbát tartottak a hófehér porcelántányéron. Volt ott francia krémes, meggyes habroló, banános-csokoládés tekercs, Rigó Jancsi, képviselőfánk, tejszínes narancsrolád, mogyorós borzaska, diós-epres kocka, kókuszos-sárgabarackos szelet, női szeszély, isler. Először szólóztak, majd kánonban énekeltek, gyönyörű és illatos hangon. Csönd Csongor és a húga csak ámult-bámult. Miután meghallgatták a süti előadását, korgó gyomorral léptek ki a cukrászdából, mégsem voltak csalódottak. Fél óra sem telt el, és kellemes jóllakottságot éreztek. Talán az ének, talán az illatok, talán a hangulat?

Végül Ricsi a népszerű kilátóra is felvitte vendégeit. Csodálatos látvány tárult eléjük: Ricsajvár nyüzsgő világa. Mindenfelől hangok röpködtek. A megszokott nagyvárosi zajok a természet kedves hangjaival keveredtek, majd különváltak, és ez így ment reggelig.

Csenge és Csongor azonban nem várta meg a reggelt. Búcsút vettek alkalmi idegenvezetőjüktől, vonatra szálltak, és Csöndvásárhelyre utaztak. Sötétedés előtt otthon voltak, és megnyugtatták aggódo szüleiket, hogy semmi bajuk, ugyanakkor elnézést kértek, amiért nem szóltak előre, hogy mit terveznek.

Most sem volt veszekedés, csak csöndes szemrehányás Csönd anya és Csönd apa részéről. Másnap elhatározták, hogy családostól ellátogatnak Ricsajvárra. A szülők eddig a gondolattól is ódzkodtak, de csöndcsemetéik meggyőzték őket, na meg a kíváncsiság és a kalandvágy is fészket rakott a szívükben.

ADY ANDRÁS

TÖRI A KERTBEN

Hááázi olvasmány: ha eléggé gyorsan forgatom a lapokat, úgy legyezem magam, de akkor meg nem igazán olvasok, fura helyzet, érted?
Fának dőlve ülök, vagy a fa dől nekem?...
egykutya, de inkább két macska, egy narancs s egy kalikó, ők inkább olvasnának, úgy látom:
két külön mancs fogja a lapot.

Nem legyezhetnék Narancs, Bogyó, nem akard?
Házi olvasmány: régi időkről, mesésen hat, de nem az, van valami kapcsolat az akkor és a most között, valahol e lapokban, de a melegtől álmos vagyok, a macskák például már teljes testtel a lapokon ásítanak...
Tudod mit? Fejem alá teszem a könyvet, s a szundiban megálmodok minden történelmit!

MESE A FÁKRÓL

Volt idő, gyermekek, régen, nagyon régen volt, mikor nemcsak az emberek és az állatok, hanem a fák is jártak. Elmondom nektek, hogy miért nem járnak most a fák.

Ennek előtte sok ezer esztendővel egy gazdag, telhetetlen ember kiment az erdőbe. Amint ott járt-kelt, erősen megtetszett neki egy nagy, terebélyes tölgyfa, s megszólította:

– Hallod-e, tölgyfa, gyere az én udvaromba!

A tölgyfa azt hitte, hogy szegény ember szól hozzá, egyet sem kérette magát, indult az ember után. De még az erdőből ki sem értek, az ember elfáradt, s kérte a tölgyfát:

– Engedd meg, hogy üljek fel rád, te meg sem érzed, hogy rajtad ülök.

A tölgyfa lenyújtotta egy vastag ágát, s a gazdag ember ráült.

Kiérnek az erdőből, s a réten meglát a gazdag ember egy tehenet. Gondolja magában: de jó volna ez a tehén nekem. Ha hazavihetném, mindjárt leüttetném, a húsát kivágnám, s bezzeg jó dolgom lenne! Mondja a fának:

– Ejnye, édes fám, vedd fel ezt a tehenet is! A fa fölvette a tehenet is.

Megy, mendegél a fa, az országútra ér. Egy szekeres ember haladt előtte, a szekéren egy nagy boroshordó volt.

„Hm – gondolja a gazdag ember –, most már fám is van, húsom is van, jó volna, ha borom is lenne a húshoz!”

Szól a fának:

– Hallod-e, tölgyfa, vedd fel ezt a hordót is. Mi ez a te erődnek?

Jól van, a fa felveszi a boroshordót is.

Beérnek egy faluba. Nézi, nézi a gazdag ember a templom tornyát, s gondolja magában: „Ej, de jó lenne ez a harang! Ha az enyém volna, mindjárt érclábast öntetnék belőle, s megsütném benne a tehén húsát.”

– Hallod-e, tölgyfa, többet nem kívánok tőled semmit, még csak ezt a harangot vedd le a toronyból.

A fa ezt a kívánságát is teljesítette, de abban a pillanatban, amint a harangot az ágára akasztotta, megdördült az ég, s lesújtott az Isten haragja. Porrá, hamuvá égett a fa, a tehén, a hordó, a telhetetlen ember is, csak a harang maradt épségben.

Azóta nem járnak a fák.

KÓSZABÓRSA TANODÁJA – NYELVEK, KULTÚRÁK

FINNORSZÁG

Finnországban fagyos, sötét a tél, míg nyáron 73 napig éjfélkor sem megy le a Nap. Valamikor jégtakaró borította, ma „ezer tó országának” nevezik, 188 000 tava és 180 000 szigete van. A tavakban csuka, sügér, lazac él.

Az ország legmagasabb pontja, a Haltitunturi is csak 1328 m. A tunturi szóból (kopár hegy) ered tundra szavunk. A vidéket jávor- és rénszarvasok, sarki rókák, medvék, farkasok, hiúzok, rozsomákok és erdei lemmingek lakják. Kihalás fenyegeti, ezért erősen védett a jégkorszak után az édesvízi életmódhoz szokott gyűrűs fóka.

Sok itt a fenyő- és nyírfaerdő. Európa legszebb Nemzeti Parkjában, az Oulanka területén az erdei Medve-ösvény meredek szurdokok, zuhatagos folyók között vezet.

Ha bottal a kézben megyünk, az már *nordic walking*, síjárás. A botos gyaloglás a helyiek kedvenc mozgásformája.

A világhörökségi helyszínek közül Rauma óvárosa faházairól, Verla falumúzeumáról híres. Itt láthatjuk, hogyan dolgozták fel a fát. Fenyőből ház és hajó, nyírfából papír, cite-ra-szerű kantele készült, a nyír kérgéből kosár, edény, halászhálók szegélye. A finnek nyírral fűtötték forró fürdőszobájukat, a szaunát, a család kedvenc helyét. Itt születtek gyermekeik, itt tisztálkodtak, itt énekelték népi balladáikat.

700 év svéd és 200 év orosz uralom után Finnország alig 100 éve lett független. Régen Turku volt, 1917 óta Helsinki a főváros. Ez a legészakibb európai főváros. A fából épült Porvoo középkori műemlékei és színes házai varázslatosak. A krumplival tálalt vadlázac-ebéd után kóstoljuk meg a finnek kedvencét, a medvecukrot!

Február huszonnyolcadika hőskölteményük, a Kalevala ünnepe. Ekkor Vejnemöjnenre, „minden idők énekesére” emlékeznek. Régen az énekek varázserejében hittek, ma őrzik hagyományait. Nemzeti hobbijuk a boggyógyűjtés, legyen az földieper, áfonya vagy mocsári hamvas szeder.

2018 óta Finnország a világ legboldogabb országa. Az iskola 9-kor kezdődik, egy osztályba hét diák jár. Zenét, művészeteket, kézművességet tanulnak, de háztartástan és főzés óra is van. Nincs verseny, jegyek helyett írásos értékelést kapnak. A beszélt finn nyelv eltér az írott nyelvtől, mert az írásban használt hosszú szavak szóban rövidülnek, és tájshelyesben mondják őket, többféleképpen.

Bennünket nyelvrokonként üdvözölnek, bár az észti nyelvvel állnak közelebbi kapcsolatban. A 29 betűs ábécéjükben a svéd å, ä, ö is szerepel. A hangzó beszédben a székely nyelvjárásban is használt zárt ë-re ismerhetünk.

ä = e hän = ő
 y = ü voi = vaj
 kala = hal
 käsi = kéz
 kyynel = könny
 mennä = menni

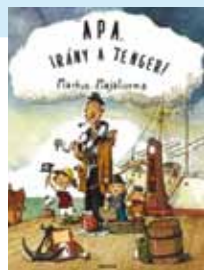
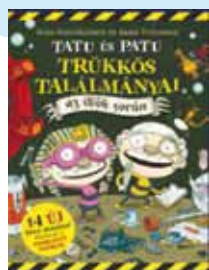

Hozzánk hasonlóan, a finnek is szeretik az idegen szavakat saját nyelvükre lefordítani.

A hasonlóság még egy-egy mondatban is látványos:

Jään alla talvella elävät kalat uiskentelevat.
 (Jég alatt télen eleven halak úszkálnak.)

Milyen sportágakban jók a finnek? Minél furcsább, annál jobb!

Összeállította: BERKI TÍMEA

Kirsi Kunnas Fura ABC könyvét vegyétek kézbe, fedezzétek fel a Múminok világát, gondolkodjatok el Tomi Kontio kutyás, és Timo Parvela nevetős történeteiben. Markus Majaulomától megtudjátok, mit ígért meg Apa, amikor azt mondta! Nagy korotokban gyertek Kolozsvárra finn nyelvet tanulni e könyvek fordítójától, Jankó-Szép Yvettől!

A Békakirály

Rajzolta: KARDA ZENKÓ
Rövidítette: LÁSZLÓ NOÉMI

Volt egyszer egy királynő. A közeli erdőben, egy kút mellett szeretett aranygolyócskájával játszani. Kis gömbjét egyszer elejtette, az begurult a kútba. A lány zokogott bánatában.

A kút kövei közül nagy béka mászott elő, megkérdezte, miért sír. Ha játszópajtásának fogadja, tányérjából eteti, ágyában altatja, mondta, visszahozza a golyót a kútból. A királynő mindent megígért.

A béka felhozta az aranygolyót a kútból. A lány fölkapta azt, és elszaladt. Hiába kiáltozott utána a béka, hogy vegye öibe, nem állt meg, hazaszaladt a palotába. Másnap, amikor ebédnél ült a királyi család, kopogtatnak az ajtón. Valaki azt kiáltotta, hogy a királynő nyisson ajtót. Amikor a király megtudta, mi történt, megparancsolta lányának, hogy tartsa be ígését, engedje be a békát.

Nehezére esett a lánynak,
de szót fogadott. Ölje vette a békát,
az asztalra tette, tányérjából megetette.
Kérte a béka, hogy fektesse ágyába.
Hiába sírt a királylány. A király megpa-
rancsolta, hogy ha a bajban jó volt a
béka segítségével, teljesítse új játszópaj-
tása kívánságát. A királylány ágyába
fektette a békát. A béka abban a pillan-
tatban királyfivá változott. Gonosz
boszorka átka ült rajta, ezt
törte meg a szófogadó lány.

A békakirályfi feleségül
kérte a lányt. A lakodalom
után az ifjú pár hintóval indult
a királyfi országába. Szolgája, a
hűséges Henrik ült a bakon. Henrik
szívét, amíg a királyfi béka volt,
három vaspánttal kellett megvasal-
ni, hogy szét ne pattanjon a fájdal-
omtól. Amíg az ifjú pár hazaért,
hűséges Henrik szívéből nagy
örömben mindhárom
vaspánt lepattant.
Itt a vége, fuss el véle!

ÉPÍTETT ÖRÖKSÉGÜNK VAJDAHUNYAD VÁRA

Meglátogattuk Erdély jeles templomait. Az új tanévben felfedezzük várainkat.

A régi erődítmények emlékét ma már csak magaslatok, dombok jelzik, helynevek, legendás történetek őrzik. Ezért is fordulhat elő falutok, városotok határában például Várhegy, Várdomb, Váralja, vagy a település nevében a vár, a halom szó.

Nebojsza-
torony

A várak királyának a Vajdahunyadi Várat tartják. Hunyadon az Árpád-korban királyi vármegeközpont működött, ahol sánctvár, majd kővár épült. 1409-ben Luxemburgi Zsigmond magyar király a Hunyadi családnak adományozta a birtokot. Amikor Hunyadi János erdélyi vajda lett, impozáns várat emelt, amely mesés tornyaival ma is ott magaslik a Ruszkahavasok oldalában.

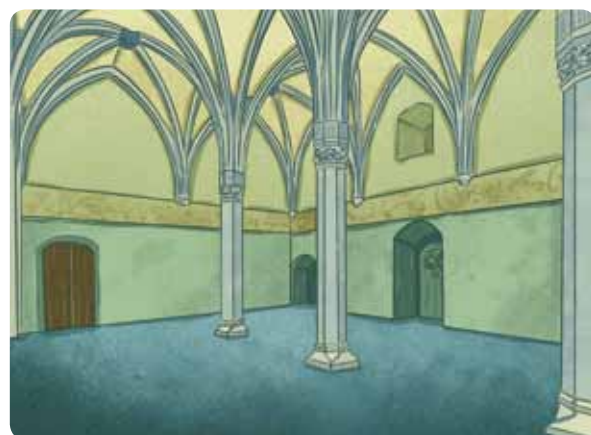
Hunyadi Mátyás születésekor még javában folyt az építkezés, ezért történhetett, hogy a gyermek Kolozsváron jött világra. Amikor Mátyást királlyá választották, övé lett a vár. Később Bethlen Gábor erdélyi fejedelem és családja birtokába kerül és átalakítják. Ezután a magyar kincstár tulajdona. 1854-ben tűzvész pusztította, csak a Nebojsza- (azaz „Ne félj!”) torony maradt érintetlenül. A várat 155 évvel ezelőtt kezdték javítani, a folyamat kisebb-nagyobb megszakításokkal máig is zajlik.

Hunyadi-
címer

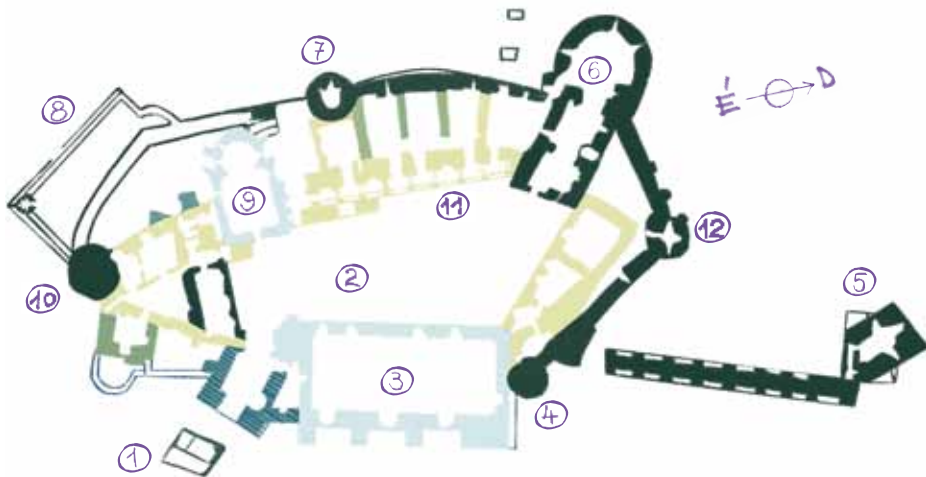
Lovag-
terem

A XIX. századi Steindl-loggia

A Hunyadiak korában ovális, téglából rakott várgyűrű állt itt, amit 4 kerek toronnyal erősítettek meg. Ezek közül csak egy, a Hímes-torony őrizte meg alakját. A vár udvari falát árkádos folyosó díszíti, ami különösnek hatott a maga korában, akár csak a reneszánsz terasz-szerű loggiák. Hunyadi János Szűz Mária, majd Keresztelő Szent János tiszteletére építtetett kápolnát, de csak az utóbbi maradt fent.

Az árkádok, boltívek záróköveit családi címerek, falfestések díszítik. A Bethlenek idején a régi kaputorony elé Fehér-bástyát emeltek, a tágas Lovagtermet és az Országház-termet kisebb helyiségekre szabdalták. Az Országház-teremben ekkor készítették el az ovális keretbe, azaz medalionba foglalt, ma is látható tájképeket és portrékat.

A vár alaprajza:

- ① fahíd és kaputorony
- ② várudvar
- ③ Lovagterem (földszinten), Országház-terem (emeleten)
- ④ Kapisztrán-torony
- ⑤ Nebojsza-torony és vézfolyosó
- ⑥ régi kaputorony és Fehér-bástya
- ⑦ Dobos-torony
- ⑧ Bethlen-terasz
- ⑨ kápolna
- ⑩ Hímes-torony
- ⑪ Steindl-loggia
- ⑫ Liliom-torony

Vajdahunyad vára Budapesten

2023 májusában 8. alkalommal szervezték meg Vajdahunyadon az Európai Kastélyok Vásárát, ahol hazai és külföldi várak, kastélyok mutatkoztak be. Érdeemes tehát mindenkinek felkeresni a legtöbb látogatót vonzó várat!

Érdeemes tudotok, hogy a középkorból származó Vajdahunyadi Vár egy részletének hasonmását a magyarországi gótikus-stílus példjaként az 1896-os millenniumi ünnepségekkor Budapesten a Városligetben deszkából húzták fel, amikor bemutatták a magyar építészettörténet 1000 évét. Az ünneplő közösség megkedvelte, így később kőből újraépítették az épületcsoportot, amelyet máig Vajdahunyad Várának neveznek. Rengetegen látogatják, akár csak az eredeti, erdélyi műemléket, amely Európa legszebb tíz kastélya közt a 8. helyen áll.

Melyik írónk nevezte el „váruk királyának” ezt a várat?

Ha szorgalmasan választok a rovat kérdéseire, év végén tiétek lehet a jutalomként kisorsolt Mesés Székelyföld-sorozat 5. kötetének egyike.

Összeállította: BERKI TÍMEA
Illusztráció: STARMÜLLER BORÓKA

◆ HÁZBAN, HÁZ KÖRÜL NÉPI FESTETT BÚTOROK 5. KENDŐSZEG, SAROKTÉKA

DIMÉNY-HASZMANN ORSOLYA rovata

A régi vidéki élet ember-alkotta eszközeiről szóló sorozatunkat a Háromszéken, Kovászna megyében található, csernátoni Haszmann Pál Múzeum gyűjteményének tárgyai ihlették.

A ház belső berendezéséhez tartozik minden nagyobb használati tárgy, amely az ott élők pihenését, alvását, ruházatuk, élelmük, egyéb tárgyaik tárolását szolgálta.

A falusi házbelső fontos berendezési tárgya volt a férjhez menő lány kelengyjét rejtő tulipános láda, az ágy, a kamarás asztal mellett a falitéka, saroktéka, a kendőszeg vagy a fali tálás is.

A kendőszeg, fali tálás, tálásfogas vagy bokálytartó tárolóbútor, akasztófogakkal, melyeken üveg- vagy cserépkancsók (bokály) kaptak helyet. Ismert a felül polcos változat, egy vagy két polccal.

Feltehető, hogy Heltai Gáspár 1566-ban kiadott egyik meséjében szereplő parasztházbeli tártartók is már ilyen bútordarabot jelöltek. A népi használatban a XIX. században terjedt el. Eredetileg a szentsarokban, a sarokpad fölött függött, ezért gyakori a páros forma (sarokfogas, saroktálás). Sokfelé a tálásfogast festéssel díszítették. A székely kendőszeg elnevezés azt jelzi, hogy korábban díszkendőt akasztottak rá.

A faliszekrény vagy téka, saroktéka is tárolóbútor. Falra függesztett, falba mélyített vagy lábakon álló és padra, ritkábban földre állított változatai ismertek. Többnyire kis méretű bútordarab, egyetlen keskeny ajtóval. Helye rendszerint a szoba főfalán, az ajtóval szemközt volt, az úgynevezett szentsarokban kapott helyet, ezért terjedt el a sarokba illő változata is.

A Dunántúlon, Felvidéken és Erdélyben almáriumnak is nevezték. Népi használatban is korán elterjedt, a legrégebb példányok XVIII. századiak. Imádságos és egyéb könyvet (ezért könyvestékának is nevezték), italos és orvosságos üvegeket tartottak benne.

Haszmann Gabriella bútorfestő munkája

MESÉL A SZÓ

Jó az Isten, jót ád, adjon hát nektek napsugaras, szójátékos, okosító tanévet!

Idei szómeséim hősei a szólások, közmondások, a nyelvnek és friss észjárásnak ezek a sziporkái, amelyek lassacskán kikopnak szürkülő beszédünkéből. Hozzuk újra divatba őket.

A Petőfi-év arra is jó alkalom, hogy rádöbbenjünk, 200 éve született költőzsenink versei telis-tele vannak szólásokkal. Anyám tyúkja című versének e két sora – **jó az Isten, jót ád, hogy fölvitte a kend dolgát** – valójában két szólás, amelyeket Petőfinek hála, minden magyar ember ismer. Jelentésük: a Jóisten segítségére mindig számíthatunk, illetve valakinek (itt épp a tyúkanyónak) jól megy sora.

Aztán még három szólás: **mint a galambot etetik, válogat a kendermagban, a kiskirály sem él jobban**. Azaz kényeztetik, kedvében járnak, jó dolga van, mint a királynak. 175 év távlatából már kideríthetetlen, hogy ezek a szókapcsolatok

Nyelvünk egyetlen kincsünk, melyet Apáink örökségiből El nem rabolt még az enyészet. (Petőfi Sándor)

korábban is léteztek, vagy Petőfi alkotta őket, és verséből váltak közkinccsé. De ez nem is lényeges. Az a fontos, hogy ismerjük, használjuk e csattanós nyelvi fordulatokat, amelyek egy-egy életbölcesség, megfigyelés, tanítás kristálytisza megfogalmazásai.

A szólásokat, közmondásokat a néphagyomány örökölte ránk. Az idézeteknek ismerjük a szerzőjét. A szállóigék, aranymondások (aranyköpések) eredete néha ismert, néha elfeledett.

Ma már ritka a klasszikus műveltségű ember, aki latin, görög közmondásokat, magyar, világirodalmi vagy éppen bibliai idézeteket ismer, és sző bele beszédébe. De a latin közmondás mindig igaz lesz: **Scientia potentia est**. Magyarul: **A tudás hatalom**.

Igyekeztek minél több tudást-hatalmat szerezni az új tanévben.

SZÓLJ, SZÁM!

1. Petőfi Szeget szeggel című verséből szemelgettünk ki hét szólást, közmondást. Írjátok le a jelentésüket, vagy ha tudjátok, fejezzétek ki ugyanazt egy másik szólással.

Szeget szeggel. Hegedült a bottal hátam közepén. Visszakapja a kölcsönt. Rossz fát rak a tűzre. Más szemében a szálkát megleli, az övében a gerendát feleli. A Deákné vásznánál ő se jobb. Átlát a szitán.

2. Szóvadászat. Írjátok le, hány szót találtok ebben az egyben anélkül, hogy a betűk sorrendjén változtatnátok?

GÓZFŰRÉS

3. Ne engedjük, hogy a hozzánk is begyűrűző magyarországi divat kiirtsa 2-es számnevünk két alakját. Írjátok 3 mondatot, amelyekben a **kettő**, és 3 mondatot, amelyekben a **két** alakot kell használnunk.

▼▼▼
**HAVONTA
ÉS ÉV VÉGÉN
DÍJAKAT
SORSOLUNK KI!**

Kedves Nyelvőr vitézek, az idén is várjuk az egyéni és csoportos megfejtéseket papíron vagy elektronikus levélben! Szorgalmatokat havonta 2-3 díjjal, tanév végén 3 Szólj, szám-nagydíjjal (a képen látható meséskönyvvel) és 50 Nyelvőr-díjjal jutalmazzuk.

Szó- MÓKA

A kunok nyilai egyenesek, pedig kun koriak.

– Hogy hívják a félénk tolltartót?

– Attól tartó.

– Hogy hívják azt az időt, amikor a sünöknek nem kell iskolába menni?

– Sünidő.

A negyedikesek minden helyes válasszal pontot gyűjtenek az országos Kőrösi Csoma Sándor Anyanyelvi Vetélkedőre.

ILYEN A SPORT DOBJ, ÜSS, FUSS!

BÁLINT JULIANNA rovata

„Gurul a kő, ha eldobod, száll fel az égig, repül valahová.” Már kőkorszaki barlangrajzokon száll a kő. Akkor még vadat ejtettek el vele. Azután rájöttek, hogy a puha kővel, vagyis a labdával játszani jó.

Kínában időszámításunk előtt 2500, Egyiptomban i. e. 1800 körül játszottak labdajátékokat. Labdáról szó esik Homérosz Odüsszeiájában és római-kori vázákön is ábrázolják. Amikor nem rúgják, hanem dobják és bottal ütik, ott kriketről, baseball-ról, métáról beszélünk.

Mindhárom játékban két, 11-15 játékosból álló csapat küzd, kis labdát dobznak, az ellenfél elüti, majd játékosai adott pontok érintésével vad futásba fognak, amíg a labda a dobók csapatához visszakerül. A csapatok pontokat szereznek, és a több pontot összegyűjtő csapat győz.

A **krikettet** már az 1200-as években játszották a mai Nagy-Britannia és Írország területén. Eleinte kővel, aztán kicsi bőrlabdával. Három karóra fektetett két pálca a könnyen széteső, ledőntendő kapu. A játékosok sisakot, kesztyűt, lábszárvédőt viselhetnek. Hogy ez mennyire kényelmetlen, azt kérdezzük a rettenthetetlen Gyurító!

A játék amerikai változata, a **baseball** (bézból) az 1700-as évek végén alakult ki. Jellegzetes kellékei az ütő, a kicsi, bőrrrel bevont gumilabda és a kosár alakú baseball-kesztyű, pont olyan, amelyet Sári próbált föl. Az ütőjátékos sisakot, az elfogójátékos maszkot, mellvédőt, lábvédőt visel. Egy mérkőzés két és fél, három órát tart. Egy játék kilenc részből áll, a több pontot szerzett csapat nyer.

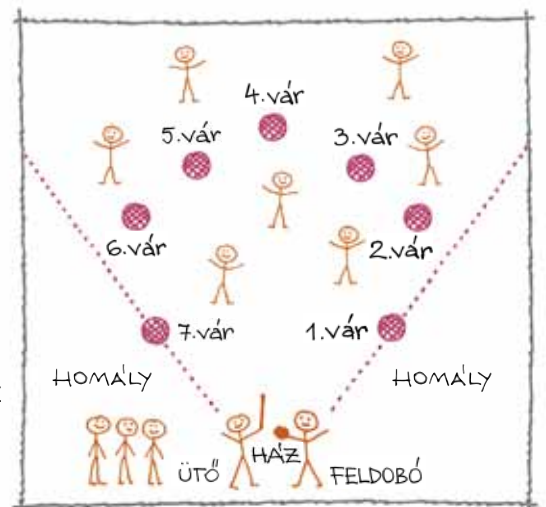
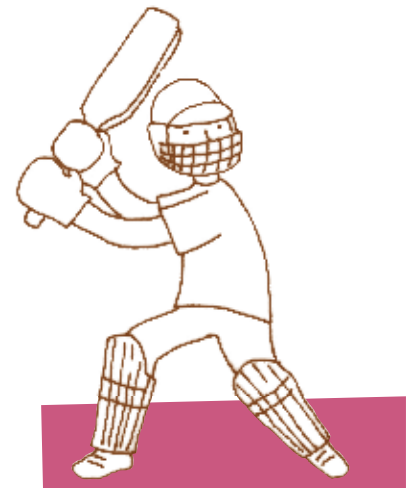
Magyarországon már az 1500-as évek elején játszották a **méta** korai változatát. A várháborúk emlékét őrző labdajáték városi iskolákban és vidéki vásártereken is népszerű volt. A 20-30 méter hosszú pálya közepén krétával rajzolt, kőből vagy fából rakott vár áll, ahol a befutó játékos védelmet élvez. Aki a játék menetére kíváncsi, a Kincskereső kisködmönben vagy A Pál utcai fiúkban olvashat róla! Hogy hogyan fest a méta-pálya, azt mutatjuk itt alább!

A HÓNAP KÉRDÉSE

Sorolj fel három páros labdajátékot, ahol a labdát ütővel irányítják!

HARMADIKOSOK, FIGYELEM!

Harmadikos vagy? Sportolj a Napsugárral! Gyertek a Napsugár Öttusa Bajnokságra! A nevezés feltétele: a Sportrovat kérdéseire beküldött 3 válasz. A helyi szakasz nevezési határideje: 2024. január 31. Az országos döntőt az idei győztes, a marosvásárhelyi Rákóczi Sasok csapat szervezi.

MÜLLER KATI rajzai

◆ ÚTON A KÉPZŐMŰVÉSZET TÖRTÉNETÉBEN A BARLANGRAJZTÓL A KÉPERNYŐIG

MURÁDIN LOVÁSZ NOÉMI rovata

A MOZGALMAS, MONUMENTÁLIS BAROKK KOR

Európában a XVII. században a protestáns egyházak egyre népszerűbbek. A katolikus egyház szeretné visszacsábítani a híveket. A művészetekben részben ennek az igyekezetnek eredménye a barokk stílus, mely akár a reneszánsz, Itáliában született.

Ahogy egy hódítóhoz illik, a barokk színpadias, kifejező, drámai, mozgalmas, monumentális, vagyis nagyszabású.

Ahol a reneszánsz egyenes vonalat húzott, a barokk hullámvonalat használ. A reneszánsz körablakot tervezett, a barokk oválisat vagy lant alakút. A reneszánsz építész antik arányú, nemes oszlopot tervezett, a barokk építész megcsavarta azt, mintha a kő gyurmából lenne.

▲▲▲
Barokk templombelső Lengyelországban

A figyelemre szomjazó barokk festmények háttére sötét, a kép meghatározó részeit élénk fény ragyogja be. Ennek a technikának a neve chiaroscuro, mely fény és árnyék hangsúlyozásával adja vissza a formák térbeliségét.

▲▲▲▲▲ MASZAT MŰVÉSZ FELHÍVÁSA

Alkoss barokk csendéletet! Rendezd el néhány tárgyat az asztalon. Sötétítsd be a szobát, tégy lámpát az asztal szélére. Rajzold le a kép körvonalait, jelöld az árnyékos és fényes területeket. Ezután nézd meg a tárgyakat nappali fényben, úgy színezd ki a képed!

RAJZFILMAJÁNLÓ:

A művészet története (4. rész): A szenvedély kora.
<https://www.youtube.com/watch?v=9SmNZp-xOVM>

Giovanna
Garzoni

▲▲▲
Caravaggio

TALÁLD KI!

MÜLLER KATI rovata

A megfejtéseket a 26. oldalon talárod.

Ez itt az én birodalmam: fejtörők, kereszt-rejtvények, rajzos, tréfás feladatok, viccek.

A túloldalon levő pályázati rejtvény megoldói közt havonta és év végén díjakat sorsolok ki. Az első rejtvényből a nevemet is megtudhatod.

1

Csupa hárombetűs szóval kell kitöltened az alábbi rejtvényt.

- 1. Ollós állat
- 2. Szántóeszköz
- 3. Fagyott víz
- 4. Hideg évszak
- 5. Csapból folyik
- 6. Ádám párja
- 7. Tapsifüles
- 8. Kapni szeretne
- 9. Nem oda
- 10. Fogaival örül
- 11. Becézett Ágnes
- 12. Rész, nyílás

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
	K						É			G	
K			L			L			G		K

2

Tegnap rollerezés közben nagyot estem, megsérült a térdem. A szemüveget egy hete kaptam, remekül látok vele. Anya hátitáskát vett nekem, szerinte így nem leszek görbe. Kitaláld, hogy mi a nevem?

HANNA

EGON

TAMÁS

GERGŐ

ÉVA

NEVESS VELEM!

– Hogy hívják a jövőbe látó kisfiút?

– Jóska.

– Mi lesz Süsséből, ha megfőzik?

– Zöldbábfőzelék.

– Miért kell a szőnyeget hűtőszekrényben tartani?

– Hogy kirázza a hideg.

– Miért iszol üres pohárból?

– Mert nem vagyok szomjas.

– Mégsem veszem meg azt a Picasso festményt.

– Miért nem?

– Nincs rá keret.

– Ki az: ó-val kezdődik és nagyon szereti a süteményt?

– Ó, hát az én vagyok!

– Hol isznak az eszkimók?

– A sarki kocsmában.

– Mit mond az öreg kémény, ha elfárad?

– Megyek, ledőlök egy kicsit.

Peti megáll a lakásajtónál, és elkiáltja magát:

– Jééé... egy elefánt!

A szülei aggódva kérdezik:

– Mi a baj, Peti?

– Semmi, csak becsaptam az ajtót..

3

Egészítsd ki a rajzos szólást:
Olyan, mint az ...
 (Bartos Hunor, kézdívsárhelyi olvasónk rajza)

REJTVÉNY-PÁLYÁZAT

Molnos Lajos versének végét olvashatod alább, az utolsó, hiányzó sora a rejtvény megfejtése. Ezt küldd el nekünk, ha pályázni szeretnél díjaink valamelyikére.

Szép volt a vakáció,
 mint egy színes álom,
 de hogy eltelt, oly nagyon

....

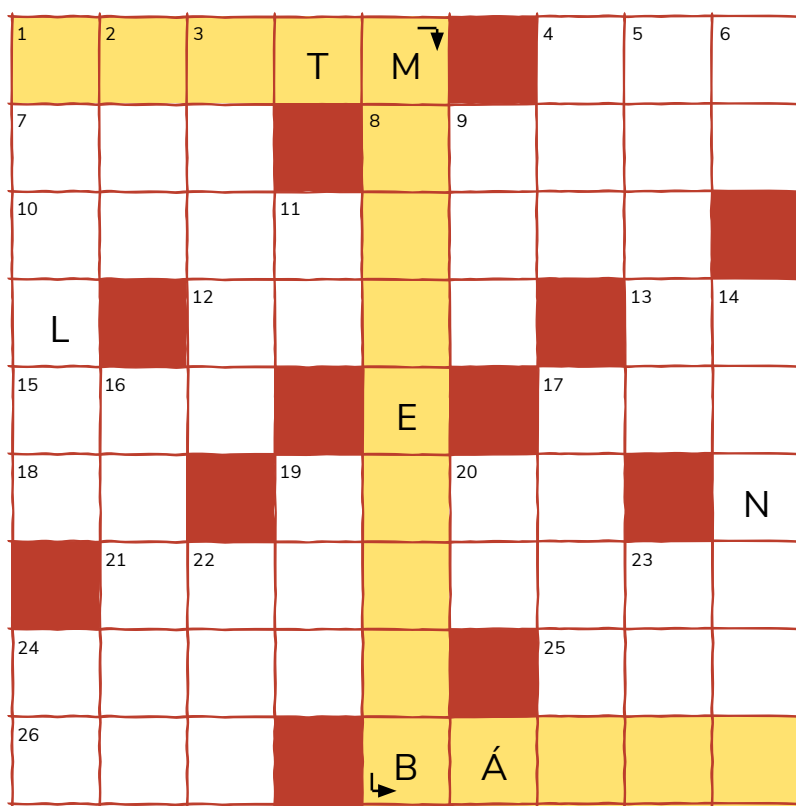
VÍZSZINTES

1. A megfejtés

4. Másol mássalhangzói
7. A közepén kikap!
8. Árcímkével ellátó
10. Tévé, számítógép része
12. Előbújik a növény a földből
13. Sakkban áll!
15. Időmérő eszköz
17. Tenger angolul
18. Sós Ubul monogramja
19. Lampion belseje!
21. Olyan tárgy, amely a babona szerint megóvja viselőjét a bajtól
24.Kelemen, zágoni író (1690–1761) Rodostóban, Törökországban halt meg
25. Kozák a közepén!
26. Becézett Anikó

FÜGGŐLEGES

1. Miki, ha megnő
2. Rendszerben van
3. Fejvédő

VAJNÁR ILONA rejtvénye

4. Karl ..., német író, többek közt a Winnetou szerzője
5. Világos színű a haja
6. Paripa
9. Fejetlen Ernő!
11. Erdei István monogramja
14. Víz tároló edényem
16. Megszerzett szaktudás (RUTIN)
17. Fiúnév (SIMON)
19. Balek közepe!
20. Papp Zalán monogramja
22. Amely személy
23. Esőben álló
24. Ezen a napon

Küldjétek be egyénileg vagy az osztály nevében közösen a rejtvényt pályázat megfejtését.

Havonta 5 kisebb, év végén 5 nagydíjat (a képen látható meséskönyvet) sorsolunk ki.

Júniusi nyertesek: Demény Andrea, Gyergyószentmiklós; Roman Alexandra Júlia, Alsóújfalú; Russu-Bors Zsófia, Csíkszentkirály; Szántó Szandra, Marosvásárhely; a héderfái tavalyi III. osztály.

**HAVONTA
 ÉS ÉV VÉGÉN
 DÍJAKAT
 SORSOLUNK KI!**

SAKKPALOTA

SAKKPALOTA
KÉPESSÉGFEJLESZTŐ PROGRAM

I. Ismétlés

A feladatokat Alföldy Andrea, Búzási Noémi, Szilágyi Mária és Tunyogi Katalin, a nagyváradi Szacsvey Imre Általános Iskola tanítónői állították össze a Polgár Judit Sakk Alapítvány szakmai jóváhagyásával.

Az előző két tanév sakkrovatának anyagát honlapunkon találd:

<https://www.napsugar.ro/kiadvanyaink/archivum/>

1.

Írd a varázstükrök nyelébe a bennük látható versenybáb számát!

1. A futó vagyok, csak átlósan haladhatok.

2. A király vagyok. Engem nem üthetnek le.

Minden irányba egyet léphetek és üthetek. Ha elfognak, vége a játszmának.

3. A huszár vagyok. Csak én tudok ugrani. L alakban lépek és ütök.

4. A bástya vagyok. Csak egyenesen mozoghatok.

6. A vezér vagyok. Minden irányba léphetek bármennyit.

5. A gyalog vagyok. Előre lépek, átlósan ütök.

2.

a) Pótold az alapállást a hiányzó bábukkal!
b) Rajzold meg a szimmetria-tengelyt, amely a sakktablát király-és vezérszárnyra osztja! Írd a megnevezéseket a megfelelő helyre!

3.

Egészítsd ki a hiányos mondatokat a hiányzó szavakkal! Karikázd be a beírt szóban a mondat előtt álló számnak megfelelő betűt!

3. Alapállásban az A1 mezőn a áll.
2. A döntetlen játszma neve
1. A sakktabla jobb fele a-szárny.
4. Amikor a királyt támadjuk, az a
4. A sakktabla jobb sarka világos.
5. Alapállásban a a színének megfelelő mezőn áll.
2. A sakktablán mező van.

	A	B	C	D	E	F	G	H	
8									8
7									7
6									6
5									5
4									4
3									3
2									2
1									1
	a	b	c	d	e	f	g	h	

A

B

C

D

4. Olvasd össze a 3. feladatban bekarikázott betűket! Jelöld, melyik rajz a megfelelője!

A feladatok megfejtését a 26. oldalon találd, kivéve a 4-esét, azt küldd el nekünk. Év végén a beküldők közt sakkal kapcsolatos díjakat sorsolunk ki.

TI KÜLDTÉTEK

Amikor elkezdődik szeptember java, kitarul minden iskola kapuja.

Vége van a nyárnak, gyorsan készülni kell, iskolába csak hátizsákkal mehatsz el.

Minden nap délután, homokozás helyett könyv, lecke és tanulás vár téged.

De aztán helyesen csináld meg a leckét! A tanúhához kívánok sok szerencsét.

Az összes óvoda kapuja is nyitva, Vidám vagyok, mert újra itt az iskola!

Nagy András,
Szatmárnémeti

Az én fiókomban van:
doboz – nagyon sok,
könyv, füzet – rengeteg,
ceruza is van vagy száz,
és a sok apróság:
radír, rajzok, műtyűrök.
Ez a fiók jó tömött!

Imre Dalma,
Marosvásárhely

▲▲▲
Madár Emma,
Dés

▲▲▲
Dobai Kitty Mikold,
Nagygyeny

▲▲▲
Borka Csanád,
Marosvásárhely

Számtalan virág van a földön, számtalan illatú, formájú és színű. De mindegyik nagyon szép. Vannak emberek, akiknek a kedvenc virága a rózsa, a nárcisz vagy a hóvirág. Mindegyik embernek más-más a kedvence, de előfordul, hogy egy falunak vagy egy városnak ugyanaz a kedvenc virága.

Vannak olyan országok, ahol nagy tisztelettel nézik ezt a természeti csodát, ami a virág, és vannak olyan országok is, ahol tövestől tépik ki őket a földből.

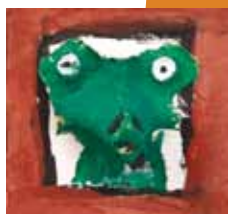
Vajon fáj-e a Földnek, hogy kitépjük valamelyik természeti csodáját? Vagy meg sem érzi azt? Vajon a tudósok mire jutnának ezzel a kérdéssel? Utánajárnának? De vajon hány ember lenne tényleg kíváncsi a Föld érzéseire?

Ti kíváncsiak vagytok?

Nyíri Melinda,
Marosvásárhely

Kolozsváron,
a János Zsigmond
Kollégiumban, Bárdos Réka
osztályában tojástartóból
készültek a vicces, térbeli
állatportrék.

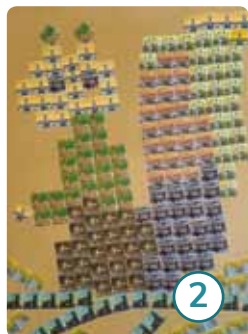

KÓSZABÓCSZA

postát bont

Sziasztok!

Új, izgalmas ismeretekben gazdag tanévet kívánok mindenkinek! Remélem, hogy nyaratok bővelkedett kalandban, olvasmányban, és legalább egy új barátotok is lett. Ha valakinek esetleg egy könyv lett a nyáron az új barátja, írjon nekem! Várom leveleiteket, szeretettel gondolok rátok!

A legszebb Napsugár-bélyeggyűjteményekből válogattunk: **Nagyvárad**, Szacs vay Imre Iskola, Pozsár Melinda-Erzsébet osztálya (1); **Székelyudvarhely**, Benedek Elek Líceum, Miklós Izabella és Tánczos Gyöngyvér osztálya (2); **Marosvásárhely**, Református Kollégium, Struguraş-Fazakas Ildikó osztálya (3).

NAPSUGÁR - SZIVÁRVÁNY KÉPTÁR

Képzőművész munkatársaink képeslapjaiból az induló tanévben is küldünk azoknak az olvasóinknak, akik rendszeresen írnak, rajzolnak nekünk.

Gyűjtsd te is!

A Napsugár idei illyefalvi ajándéktáborában 40 gyerek és 11 tanító olvasott, kézimunkázott, énekelt, kirándult és szórakozott. Köszönjük a Méhes György Alapítványnak a tábor létrejöttéhez nyújtott támogatást! A tábori beszámolót Facebook oldalunkon is megtalálhatjátok szüleitek segítségével: <https://www.facebook.com/napsugar.szivarvany>

VAJDAHUNYAD

A Találd ki! feladatok megfejtései: 1. Rejtvénykirály; 2. Gergő; 3. Olyan, mint az elefánt a porcelánboltban

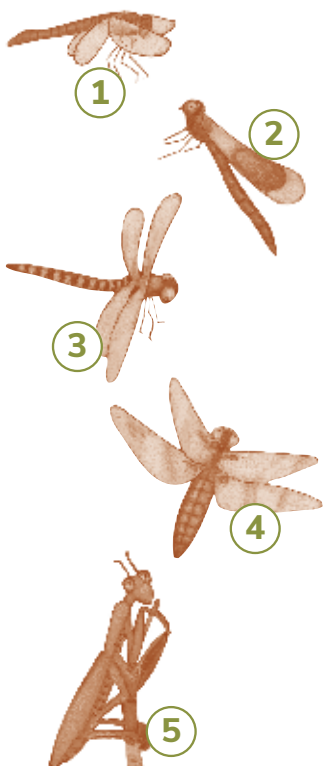
A sakkeladványok megfejtései: 1. 5,4,3,1,6,2; 2. a) világos: d1 vezér, f1 futó, b2 gyalog; sötét: b8 huszár, e8 király, h8 bástya; 2. b) a sakkta b la bal oldala a vezérszárny, jobb oldala a királysárny; 3. bástya, patt, király, sakk, alsó, vezér, hatvannég y.

Minden hónapban vágjátok ki, és ragasszátok gyűjtőlapra a bélyeget. Áprilisban küldjétek el a névsorral és tanítótok nevével együtt. Értékes jutalmat nyertek vele.

◆ KISKÓPÉ VENDÉGEI: UNIPAN HELGA BÚCSÚ A NYÁRTÓL

UNIPAN HELGA, aki szinte a Napsugár indulása óta rajzol a lapnak, továbbra is vendégünk. Helga néni sokat sétál a Kolozsvár környéki erdőkben, távcsővel, fényképezőgéppel, jegyzetfüzettel. A látottakat mesteri módon örökíti meg. Hallgassátok, hogy amíg fest, mit mesél nekem a képről!

Szeptember sárga a déli napsütésben, mint a hátlapon hajlongó mocsári nőszirm. A védett virág enyhén mérgező, fogyasztása rosszullétet, nedve bőrvizketést okoz. Ez nem riasztja el csodálót, a szitakötőket.

A kép bal felső sarkában lebegő, narancssárga potrohú példány (1) útszéli szitakötő néven ismert, mocsaras kisvizekben, bányagödrökben, tavak nádasaiban él, nyár közepétől késő ősziig repül. Szárnyán jellegzetes, sárga folt, nem csoda hát, ha a ragyogó nőszirmon időzik!

De ott surrog a nagytermetű, fémszöld testű sávós szitakötő (2) is, a napsütés szerelmese, a nála nagyobb, ám jóval ritkább, elegánsan csíkozott hegyi szitakötő (3), és a kéken villogó laposhasú aca (4), amely vízinvények szárán üdögél, onnan lesi a rovarokat, és zsákmányát röptében elfogyasztja.

A kép bal alsó sarkában csücsül a fehér homlokpajzsáról egykönnyen felismerhető, nálunk költő szárcsa. Ő márciustól novemberig fészkel nádasainkban. Csöndesen figyel, ha megzavarják, víz alá bukik. Vele próbál az élet dolgairól társalogni a védett fürge gyík, miközben fél szemmel rovarra, pókra vadászik, és azon agyal, októberben hová vonuljon telelni.

A levélre telepedett élénkzöld imádkozó sáska (5), másik nevén ájtatos manó a sáskának nem is rokona, a csótányokhoz, természetekhez áll közelebb. A régi görögök jósnak, látnoknak tartották, a muszlim hagyomány szerint foglábaival Mekka fele mutat. Mozdulatlanra merevedve, lesből támad, többek közt sáskát is fogyaszt!

Emlékezzünk hát a nyári napsütésre, a zümmögő, surrogó, áldozatukra hirtelen lecsapó rovarokra, és készülődjünk az őszre, vigyázva, hogy ránk ellenben senki ne csaphasson le.

Milyen időszakban láthatunk szárcsát Erdély nádasaiban?

Válaszoljatok szorgalmasan Kiskópé kérdéseire.

Küldjétek be egyénileg vagy az osztály nevében közösen a megfajított. Havonta 2-3 kisebb, év végén 3 nagydíjat sorsolunk ki: ezt a szépen illusztrált meséskönyvet.

Júniusi díjazottaink: Micu Maya Barbara, Szatmárnémeti; a zilahi S. Bărnețiu Iskola tavalyi III. B osztálya.

**HAVONTA
ÉS ÉV VÉGÉN
DÍJAKAT
SOR SOLUNK KI!**

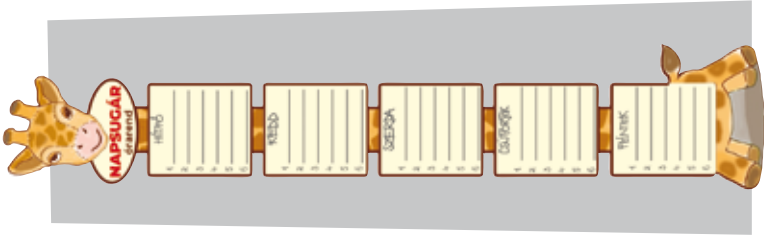

NAPSUGÁR órarend

HÉTFŐ

1
2
3
4
5
6

KEDD

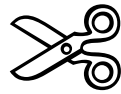
1
2
3
4
5
6

A vastag vonalak mentén vágd körbe, majd ragaszd össze a zsiráf-órarend darabjait.
Figyelj a napok sorrendjére!

Gondolkozz el azon, nagyot változtál-e ahhoz a gyerekehez képest, aki tavaly ilyenkor kezdte az iskolaévet!

PÉNTEK

1
2
3
4
5
6

SZERDA

1
2
3
4
5
6

CSÜTÖRTÖK

1
2
3
4
5
6

